

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 261/2024-33

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Ivana Fiačana a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky **Tatra banka, a.s.**, Hodžovo námestie 3, Bratislava, zastúpenej RASLEGAL, s. r. o., Mostová 2, Bratislava, proti uzneseniu Okresného súdu Banská Bystrica sp. zn. 28Up/1114/2023 z 21. novembra 2023, ktorým bolo zrušené uznesenie Okresného súdu Banská Bystrica sp. zn. 28Up/1114/2023 z 9. októbra 2023 o odmietnutí odporu žalovaného [REDACTED], narodeného [REDACTED], takto

r o z h o d o l :

1. Uznesením Okresného súdu Banská Bystrica sp. zn. 28Up/1114/2023 z 21. novembra 2023, ktorým bolo zrušené uznesenie Okresného súdu Banská Bystrica sp. zn. 28Up/1114/2023 z 9. októbra 2023 o odmietnutí odporu žalovaného [REDACTED], narodeného [REDACTED], **bolo porušené** základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Uznesenie Okresného súdu Banská Bystrica sp. zn. 28Up/1114/2023 z 21. novembra 2023, ktorým bolo zrušené uznesenie Okresného súdu Banská Bystrica sp. zn. 28Up/1114/2023 z 9. októbra 2023 o odmietnutí odporu žalovaného [REDACTED], narodeného [REDACTED], **zrušuje a vec vracia** Okresnému súdu Banská Bystrica na ďalšie konanie.
3. Okresný súd Banská Bystrica **je povinný** sťažovateľke nahradiť trovy konania **856,75 eur** a zaplatiť ich jej právnomu zástupcovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.
4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevychováje**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 24. januára 2024 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením sudcu okresného súdu uvedeným v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľka navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie. Zároveň ústavnému súdu navrhla priznať jej náhradu trov konania 856,75 eur.

2. Uznesením ústavného súdu č. k. III. ÚS 261/2024-13 zo 16. mája 2024 bola ústavná sťažnosť sťažovateľky prijatá na ďalšie konanie v celom rozsahu.

II.

Skutkové východiská

3. v konaní podľa zákona č. 307/2016 Z. z. o upomínacom konaní a o doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o upomínacom konaní“) sa sťažovateľka návrhom na vydanie platobného rozkazu z 20. júna 2023 domáhala zaplata 88 030,76 eur, úroku 383,35 eur, úroku z omeškania 11,50 % ročne z 88 030,76 eur od 29. januára 2023 do zaplata, nákladov spojených s uplatnením pohľadávky 40 eur proti spoločnosti DIA VEGA, s.r.o., Odborárov 551/16, Spišská Nová Ves, z dôvodu nesplateného bankového úveru, ktorý jej poskytla sťažovateľka a za ktorý sa v celom rozsahu zaručil v záhlaví uvedený žalovaný.

4. Platobným rozkazom okresného súdu z 18. júla 2023 bola žalovaným uložená povinnosť uhradiť sťažovateľkou uplatnené nároky v celom rozsahu. Proti danému platobnému rozkazu žalovaní spoločne podali odpor, ktorý bol dvoma uzneseniami okresného súdu z 9. októbra 2023 vydanými vyšším súdnym úradníkom odmietnutý podľa § 12 ods. 1 písm. d) zákona o upomínacom konaní. Proti obom uzneseniam vyššieho súdneho úradníka žalovaní podali sťažnosti, o ktorých sudca rozhodol tak, že v prípade žalovaného napadnutým uznesením zrušil uznesenie vyššieho súdneho úradníka a vec mu vrátil na nové rozhodnutie a v prípade žalovanej ďalším uznesením z 21. novembra 2023 zamietol jej sťažnosť. Sudca stručne uviedol, že v sťažnosti žalovaný doplnil dôvody, ktorými spochybňuje uplatnený nárok sťažovateľky. v rámci upomínacieho konania už súd argumentáciu – vecné odôvodnenie odporu, ďalej neskúma, t. j. neposudzuje jej pravdivosť, resp. či môže priniesť žalovanému úspech v ďalšom konaní. Vyšší súdny úradník mal opätovne posúdiť celý obsah spisového materiálu vrátane skutočností uvádzaných žalovaným v sťažnosti a následne zvoliť príslušný procesný postup, ktorý zodpovedajúcim spôsobom riadne odôvodní.

III.

Argumentácia sťažovateľky

5. Sťažovateľka uviedla, že sudca svojím postupom, ktorý je v rozpore s jasným znením príslušných právnych predpisov, nedôvodne a zásadne zvýhodnil žalovaného na jej úkor. Svoje rozhodnutie sudca založil výlučne na skutkovom základe spočívajúcom v tom, že vo svojej sťažnosti (*de facto* v opravnom prostriedku proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka) žalovaný

doplnil dôvody, ktoré spochybňujú sťažovateľkou uplatnený nárok. Uvedený postup sťažovateľka vníma ako nezákonný, keďže pripustením novej argumentácie žalovaného sudca nebral do úvahy účinnú právnu úpravu. Podľa nej žalovaný bol povinný svoj odpor náležite odôvodniť, t. j. uviesť skutkové tvrdenia na svoju obranu a súčasne ich podporiť relevantnými dôkazmi (i), a to v zákonnej lehote na podanie odporu (ii). Podľa sťažovateľky žalovaný nebol oprávnený odôvodnenie odporu „doplňať“ po uplynutí zákonnej lehoty na podanie odporu a už vôbec nie v rámci sťažnosti proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka.

6. Ustanovenie § 245 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) síce umožňuje v sťažnosti proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka uvádzať nové skutočnosti a dôkazy, ak je to so zreteľom na povahu a okolnosti sporu možné a účelné. Ako však už v minulosti uviedol ústavný súd a aj právna doktrína, dané ustanovenie nemožno vykladať rozširujúco, čo očividne sudca opomenul. Novoty pri sťažnosti sa majú podľa právnej doktríny týkať predovšetkým procesných skutočností, a nie skutkových okolností, ktoré nastali ešte pred rozhodnutím vyššieho súdneho úradníka. Na takéto novoty už súd nesmie prihliadať.

7. Sťažovateľka poukázala aj na uznesenie ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 33/2023 z 19. januára 2023, ktorého závery sú podľa sťažovateľky relevantné a aplikovateľné aj na jej prípad. V ňom ústavný súd jasne zdôraznil, že je potrebné rozlišovať medzi skutočnosťami, ktoré nastali pred rozhodnutím vyššieho súdneho úradníka a ktoré nastali až po ňom. Skutočnosti, ktoré nastali ešte pred rozhodnutím vyššieho súdneho úradníka, o ktorých sťažovateľka vedela, nemožno považovať za nové skutočnosti na účely aplikácie § 245 CSP. Sudca preto rozhodol v rozpore s názorom ústavného súdu, ako aj právnej doktríny, čím porušil právo sťažovateľky na ústavne konformný výklad, princíp právnej istoty a tiež aj založil arbitrárnosť napadnutého uznesenia.

8. Sťažovateľka tiež považuje napadnuté uznesenie aj za zmätočné a arbitrárne, keďže sudca ani náležite neodôvodnil, ktoré nové skutočnosti uvádzané žalovaným v sťažnosti a z akých dôvodov založili rozdielny záver ako tie, ku ktorým dospel vyšší súdny úradník pri posudzovaní odporu žalovaného. Sťažovateľka sa domnieva, že v sťažnosti žalovaný neuviedol žiadne skutočnosti, ktoré by spochybňovali dôvodnosť jej uplatnených nárokov. Odôvodnenie napadnutého uznesenia tak nezodpovedá realite, pretože žalovaný v sťažnosti žiadne vecné odôvodnenie odporu nedoplnil.

9. Namietané porušenie práva na spravodlivý súdny proces sťažovateľka vidí aj v tom, že sťažnosť žalovaného jej nebola doručená, čím jej nebol neposkytnutý priestor sa k nemu vyjadriť. Súčasťou práva na spravodlivý súdny proces a rovnosť zbraní je totiž adekvátne informovanie každej sporovej strany o úkonoch druhej strany (i) a následné poskytnutie primeraného priestoru na reakciu (ii) tak, aby každá zo strán mala možnosť predložiť včas súdu svoje argumenty, čo v prípade sťažovateľky zo strany okresného súdu dodržané nebolo.

IV.

Vyjadrenia účastníkov konania

IV.1. Vyjadrenie okresného súdu:

10. Okresný súd vo svojom vyjadrení uviedol, že napadnuté uznesenie nemuselo obsahovať odôvodnenie podľa § 15 ods. 6 zákona o upomínacom konaní. Ak aj v napadnutom uznesení

okrajovo uviedol, že „ ... žalovaný 2/ v ním podanej sťažnosti doplnil dôvody, ktorými spochybňuje uplatnený nárok žalobcu.“, nie je možné toto považovať izolovane a výlučne za odôvodnenie napadnutého uznesenia tak, ako to tvrdí sťažovateľka. Zároveň nie je možné dané odôvodnenie vykladať tak, že žalovaný doplnil k odporu vecné odôvodnenie, ktoré predtým v ňom úplne absentovalo.

11. Vyšší súdny úradník nepostupoval správne, ak sa snažil v prípade odporu spoločne podaného žalovanými umelo vyčleniť časti, ktoré sa samostatne mali týkať každého zo žalovaných. Správne mal byť odpor posudzovaný ako celok vo vzťahu ku každému zo žalovaných. Odpor vo vzťahu k žalovanému sa preto javil tak, že by mohol spĺňať podmienku vecného odôvodnenia podľa § 11 ods. 1 zákona o upomínacom konaní. Z jeho obsahu totiž vyplývala námietka postupu sťažovateľky v rozpore s dobrými mravmi a zjavného zneužívania práva, ktoré nemá požívať právnu ochranu.

12. Argumentáciu žalovaného v ním podanej sťažnosti sudca nepovažoval za absolútne novoty a doplnenie predtým absentujúceho vecného odôvodnenia odporu, ale ako konkretizovanie a rozvedenie v odpore uvedenej argumentácie. To sudcu utvrdilo v tom, že žalovaným podaný odpor bolo možné považovať za vecne odôvodnený.

13. Podľa názoru sudcu nie je možné aplikovať závery uznesenia ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 33/2023 z 19. januára 2023, na ktoré poukázala sťažovateľka, keďže sa týkalo len uplatňovania náhrady trov konania, t. j. išlo o výrazne skutkovo odlišné okolnosti.

14. Pri posudzovaní vecného odôvodnenia odporu žalovaného sudca taktiež vychádzal zo záverov uvedených v uzneseniach ústavného súdu (IV. ÚS 2/2024 z 9. januára 2024, I. ÚS 385/2023 z 18. júla 2023, IV. ÚS 331/2023 z 20. júna 2023, III. ÚS 68/2022 z 10. februára 2022, IV. ÚS 74/2022 z 15. februára 2022 a IV. ÚS 605/2018 z 15. novembra 2018). Vzhľadom na uvedenú a zjavne ustálenú judikatúru ústavného súdu je možné konštatovať, že postupom a rozhodnutím okresného súdu, ktorým bol odpor žalovaného akceptovaný ako riadne podaný a s vecným odôvodnením, nemôže dochádzať u sťažovateľky k porušeniu práv podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. Sťažovateľke tieto práva zostávajú zachované a sú realizované v sporovom konaní pred všeobecným súdom prejednávajúcim vec podľa CSP.

IV.2. Replika sťažovateľky:

15. Podľa názoru sťažovateľky je absurdné, že konštatovanie sudcu o doplnení odôvodnenia odporu žalovaným v podanej sťažnosti nie je možné považovať za odôvodnenie napadnutého uznesenia. a aj keď toto odôvodnenie sudca nevníma izolovane, je zrejmé, že na tejto argumentácii žalovaného sudca postavil svoje rozhodnutie. Ak na jednej strane vo vzťahu k následným vyjadreniam sťažovateľky sudca argumentuje, že nemá oprávnenie skúmať vecnú stránku a táto má byť predmetom konania vo veci samej pred súdom príslušným podľa CSP, logicky by potom sudca nemal prihliadať ani na dopĺňanie ďalšej argumentácie zo strany žalovaného.

16. Sťažovateľka považuje za ťažko uchopiteľnú aj argumentáciu sudcu, ktorý závažné procesné pochybenia vo svojom procesnom postupe a porušenie princípu rovnosti sporových strán sa snaží bagatelizovať tvrdením, že nebol povinný svoje rozhodnutie odôvodniť a čokoľvek uviedol, tak len okrajovo. Ak sa ale sudca rozhodol svoje rozhodnutie aspoň stručne odôvodniť a vyplynulo z neho

porušenie práv sťažovateľky, nemôže byť toto porušenie ospravedlnené postupom okresného súdu nad rámec zákonných povinností.

17. Ako nesprávnosť a snahu *ex post* sanovať nezákonné rozhodnutie sťažovateľka vníma aj argumentáciu sudcu, že obranu žalovaného v sťažnosti nepovažoval za novoty, ale za konkretizáciu jeho tvrdení uvedených v odpore. Toto jednoznačne odporuje odôvodneniu napadnutého uznesenia, v ktorom sudca jasne uviedol, že žalovaný mal dôvody spochybňujúce nárok sťažovateľky v sťažnosti „doplniť“, a nie konkretizovať. Túto argumentáciu sudcu sťažovateľka považuje ako účelovú, keďže v žiadnom prípade súd nemôže produkovať nejasné výstupy, ktorých význam si má strana sporu domýšľať.

18. Rovnako sťažovateľka vníma ako účelovú aj argumentáciu sudcu vo vzťahu k uzneseniu ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 33/2023 z 19. januára 2023. Dané rozhodnutie ústavného súdu sa síce týkalo rozhodovania o trovách konania, ale v tomto prípade boli relevantné právne závery týkajúce sa aplikovateľnosti § 245 Civilného sporového poriadku. Z tohto dôvodu je sťažovateľka presvedčená o tom, že dané uznesenie ústavného súdu možno aplikovať aj na tento prípad.

19. Podľa názoru sťažovateľky neobstojí ani poukázanie sudcu na šesť rozhodnutí ústavného súdu, v prípade ktorých sa tvrdené porušenia práv sťažovateľov zakladali na zásadne odlišných skutkových okolnostiach. v jednom prípade sťažovateľ namietal porušenie svojich procesných práv, keďže súd vyzval protistranu na doloženie plnomocenstva pre konajúcu osobu. v štyroch prípadoch bolo namietané postúpenie veci na súd príslušný podľa CSP, keďže sťažovateľ nepovažoval odpor za vecne odôvodnený. Napokon v jednom prípade ústavná sťažnosť smerovala proti rozhodnutiu o sťažnosti žalovaného, v ktorej súd posudzoval, či bol alebo nebol odpor vecne odôvodnený. Ani v jednom prípade sa však ústavný súd nezaoberal doplnením dôvodov odporu v rámci sťažnosti proti uzneseniu o odmietnutí odporu.

20. Zúčastneným osobám bolo ústavným súdom výzvou z 30. mája 2024 umožnené vyjadriť sa k vyjadreniu okresného súdu k prijatej ústavnej sťažnosti v lehote 10 dní, pričom toto svoje procesné oprávnenie nevyužili.

V.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

21. Princíp rovnosti účastníkov konania (resp. strán v spore) tvorí základný definičný prvok práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a aj nevyhnutnú súčasťou každého právneho štátu, ktorý sa k tomuto princípu hlási prostredníctvom čl. 1 ods. 1 ústavy. Rovnosť účastníkov konania súd zabezpečuje vytvorením rovnakých procesných možností na uplatnenie ich práv a plnenie ich povinností. Podstata tejto ústavnej zásady spočíva v tom, že všetci účastníci civilného konania majú rovnaké procesné práva a povinnosti, ktoré sa uplatňujú a plnia za rovnakých procesných podmienok bez zvýhodnenia alebo diskriminácie niektorej z procesných strán. Nerozhoduje procesné postavenie alebo procesná pozícia účastníka, nie je podstatné ani to, ktorý z účastníkov sa stane žalobcom a ktorý z účastníkov je žalovaný (PL. ÚS 43/95, II. ÚS 35/02, II. ÚS 121/02, II. ÚS 135/05, IV. ÚS 126/09).

22. Rovnosť strán v civilnom konaní je v rozhodnutiach Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vyjadriteľná princípom rovnosti zbraní, ktorý tvorí prvok spravodlivého súdneho

konania podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Právo na spravodlivé súdne konanie preto v kontexte princípu rovnosti zbraní zabezpečuje, aby každá strana sporu mala možnosť hájiť si svoju vec pred súdom za podmienok, ktoré ju podstatne neznevýhodňujú v pomere k druhej strane (napr. De Haes a Gijssels proti Belgicku, rozsudok z 24. 2. 1997, sťažnosť č. 19983/92, § 53 alebo Ankerl proti Švajčiarsku, rozsudok z 23. 10. 1996, sťažnosť č. 17748/91, § 38).

23. Princíp rovnosti zbraní vyžaduje, aby každej procesnej strane bola daná primeraná možnosť predniesť svoju záležitosť za podmienok, ktoré ju nestavajú do podstatne nevýhodnejšej situácie, než v ktorej je protistrana. S princípom rovnosti zbraní je nerozlučne spätá kontradiktórnosť ako univerzálny právny princíp platný v celom právnom poriadku, teda aj v občianskom súdnom konaní, a súd každého druhu a stupňa ho musí plne rešpektovať. Dôvodom je fakt, že jednou z jeho hlavných funkcií je oboznámiť účastníka konania so všetkými dokumentmi a dôkazmi, ktoré môžu ovplyvniť rozhodnutie, a poskytnúť mu možnosti sa k nim vyjadriť. Ide predovšetkým o dôkazy, stanoviská a vyjadrenia protistrany v konaní alebo dôkaz, resp. stanovisko nezúčastneného subjektu (znalec, svedok a pod.) či zabezpečeného samotným konajúcim orgánom z vlastnej iniciatívy. Tým sa účastníkovi konania garantuje právo byť vypočutý (*audiatur et altera pars*) či právo na obhajobu. Ani podľa ústavného súdu však zásada kontradiktórnosti nemá absolútny charakter, pretože existujú aj výnimky z uvedeného pravidla, kde okolnosti prípadu alebo procesnej situácie vylučujú uplatňovanie tejto zásady (napr. rozhodnutie sp. zn. III. ÚS 481/2012).

24. Aj Súdny dvor Európskej únie zdôraznil, že na splnenie požiadaviek spojených s právom na spravodlivé súdne konanie je potrebné, aby sa účastníci konania oboznámili a mali možnosť kontradiktórne sa vyjadriť ku skutkovým, ako aj k právnym okolnostiam, ktoré sú rozhodujúce pre výsledok konania (pozri rozsudok Komisia/Írsko a i. z 2. 12. 2009, C-89/08 P, Zb. s. I11245, už citovaný bod 55, ako aj bod 56).

25. Zo súdneho spisu ústavný súd zistil, že sudca rozhodol o sťažnosti žalovaného smerujúcej proti uzneseniu vydanému vyšším súdnym úradníkom bez toho, aby táto sťažnosť bola doručená sťažovateľke, resp. jej právnomu zástupcovi na prípadné vyjadrenie. Uvedená skutočnosť ani nebola sporná, keďže sudca vo svojom vyjadrení uviedol, že ide o štandardný postup okresného súdu v upomínacom konaní ako alternatívnom zrýchlenom konaní. Podľa názoru sudcu nedochádza k zásahu do základných práv žalobcu, ak okresný súd zamietne sťažnosť žalovaného proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka o odmietnutí odporu, resp. napadnuté uznesenie zruší. v oboch prípadoch je rozhodnutie sudcu spolu s prílohami (sťažnosť, uznesenie o odmietnutí odporu a odpor) doručené aj žalobcovi.

26. V tejto súvislosti ústavný poukazuje na § 15 ods. 1 zákona o upomínacom konaní, podľa ktorého ak tento zákon neustanovuje inak, na konanie podľa tohto zákona sa použije Civilný sporový poriadok okrem § 126. Keďže zákon o upomínacom konaní neobsahuje osobitnú úpravu konania o sťažnosti, z tohto dôvodu sa primerane použije § 239 a nasl. Civilného sporového poriadku.

27. Na podklade rekapitulovanej judikatúry EŠLP ústavný súd ďalej konštatuje, že princíp kontradiktórnosti nachádza uplatnenie aj v konaní o sťažnosti podľa § 239 a nasl. CSP, pričom pristúpil k vysloveniu porušenia práv, ku ktorému došlo tým spôsobom, že všeobecný súd takúto sťažnosť nedoručil na vyjadrenie protistrane. Ustanovenie § 239 a nasl. CSP o sťažnosti síce

explicitne nezakotvuje povinnosť súdu doručiť sťažnosť ani povinnosť umožniť protistrane vyjadriť sa k nej. Absencia výslovnej právnej úpravy však automaticky neznamená, že v sťažnostnom konaní sa princíp kontradiktórnosti vôbec neuplatňuje. Ten je z hľadiska „rozsahu, ktorý určí zákon“ (čl. 9 CSP) vymedzený princípom rovného postavenia strán v konaní, teda prostredníctvom čl. 6 CSP, keď sa toto rámcové ustanovenie v prípade absencie osobitnej úpravy dotknutého postupu použije primerane na okolnosti prípadu. Ponechanie priestoru na vyjadrenie sa k sťažnosti proti rozhodnutiu vydanému vyšším súdnym úradníkom je dôvodné najmä vtedy, ak argumentácia uvedená v sťažnosti indikuje možnosť, že sudca okresného súdu rozhodne v neprospech protistrany (IV. ÚS 16/2021).

28. Ústavný súd teda vo svojej judikatúre nekladie mieru potrebnej kontradiktórnosti konania o sťažnosti na roveň miere očakávanej pri rozsudkoch ako „štandardných“ rozhodnutiach vo veci samej. Napriek tomu vyžaduje, aby bola sťažnosť podľa § 239 a nasl. CSP doručovaná protistrane s možnosťou zaujať k nej stanovisko (napr. III. ÚS 220/2018).

29. Na uvedených záveroch ústavný súd zotráva a v predmetnej veci nevidí dôvod odkloniť sa od nich. Ústavný súd sa preto stotožňuje s argumentáciou sťažovateľky, podľa ktorej nedoručením sťažnosti žalovaného proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka o odmietnutí odporu, na základe ktorej sudca dospel k rozhodnutiu pre sťažovateľku nepriaznivejšiemu, zaťažil okresný súd svoj postup a následne i postup završujúce rozhodnutie ústavne relevantnou vadou. Platobný rozkaz okresného súdu sa v dôsledku toho nenadobudol právoplatnosť a vykonateľnosť a nestal sa spôsobilým exekučným titulom. Okresný súd preto odňal sťažovateľke možnosť vyjadriť sa k sťažnosti žalovaného a predostrieť okresnému súdu vo svoj prospech vlastnú argumentáciu, čím došlo k porušeniu princípu kontradiktórnosti konania ako súčasť práva na spravodlivý proces.

30. Ústavný súd ďalej uvádza, že súčasťou obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpoveď na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (m. m. III. ÚS 209/04).

31. Sudca poukázal na § 15 ods. 6 zákona o upomínacom konaní, podľa ktorého ak sudca vyhovie sťažnosti v plnom rozsahu, rozhodnutie nemusí obsahovať odôvodnenie. Ústavný súd ale konštatuje, že vzhľadom na okolnosti veci je na rozhodnutí sudcu, či toto procesné oprávnenie využije alebo nie. v tomto prípade ale sudca toto svoje procesné oprávnenie nevyužil, a preto bol povinný ho riadne odôvodniť, tak ako to uviedla aj sťažovateľka. O to viac to platí, ak sám sudca vo svojom vyjadrení uviedol, že dané odôvodnenie nie je možné považovať izolovane a výlučne za odôvodnenie napadnutého uznesenia tak, ako to tvrdila sťažovateľka. v tomto smere nie je preto napadnuté uznesenie odôvodnené ústavne udržateľne vzhľadom na jeho útržkovitosť, čo v konečnom dôsledku z ústavnoprávneho hľadiska zakladá jeho nepreskúmateľnosť.

32. Ústavný súd tiež poznamenáva, že okresný súd vo svojom vyjadrení v podstate doplnil dôvody svojho napadnutého uznesenia. Vyjadrenie súdu, ktorého sťažovateľka označila za porušovateľa svojich práv, však v žiadnom prípade nemôže slúžiť na dopĺňanie dôvodov napadnutého rozhodnutia. Zásahom do subjektívnej sféry sťažovateľky nie je vyjadrenie súdu, ale výlučne jeho rozhodnutie. Objekt prieskumu ústavného súdu preto tvorí súdne rozhodnutie, pretože iba ono je ako právne záväzný akt pre dotknutého nositeľa základných práv a slobôd záväzné.

33. Z toho dôvodu v okolnostiach posudzovanej veci dospel ústavný súd k záveru, že postupom okresného súdu, ktorý bol zavŕšený napadnutým uznesením sudcu, došlo k zásahu do základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a do práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v miere dosahujúcej ústavnoprávnu intenzitu vzhľadom na porušenie princípu kontradiktórnosti a absencie riadneho odôvodnenia napadnutého rozhodnutia okresného súdu (bod 1 výroku tohto nálezu).

34. Keďže ústavný súd rozhodol, že napadnutým uznesením sudcu došlo k porušeniu práv sťažovateľky zaručených čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, bolo potrebné podľa § 133 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) rozhodnúť aj o zrušení celého napadnutého uznesenia sudcu a v záujme efektívnej ochrany práv sťažovateľky aj vrátiť vec v zmysle § 133 ods. 3 písm. b) okresnému súdu na ďalšie konanie (bod 2 výroku tohto nálezu).

35. V ďalšom konaní je okresný súd viazaný právnym názorom ústavného súdu vysloveným v tomto náleze (§ 134 ods. 1 druhá veta zákona o ústavnom súde) znamenajúcim potrebu doručiť sťažnosť žalovaného proti uzneseniu vydaným vyšším súdnym úradníkom sťažovateľke na vyjadrenie. Následne v prípade vyjadrenia sťažovateľky je sudca povinný náležite sa vysporiadať s jej argumentáciou pri jeho opätovnom rozhodovaní o sťažnosti žalovaného proti uzneseniu vydanému vyšším súdnym úradníkom a v tomto kontexte je sudca svoje rozhodnutie povinný riadne odôvodniť, rešpektujúc obsah a zmysel práv, ktorých porušenie bolo ústavným súdom zistené. Sudca je tiež viazaný rozhodnutím o vrátení veci na ďalšie konanie (§ 134 ods. 1 zákona o ústavnom súde), ktoré je vykonateľné jeho doručením (§ 134 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

VI.

Trovy konania

36. Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby vykonaný v roku 2024 zodpovedá sume 343,25 eur [1/4 výpočtového základu podľa § 11 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), ktorým je priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok 2023, ktorá bola 1 373 eur]. Režijný paušál za každý priznaný úkon právnej služby vykonaný v roku 2024 predstavuje 13,73 eur (1/100 výpočtového základu podľa § 16 ods. 3 vyhlášky).

37. Ústavný súd priznal sťažovateľke náhradu trov konania pred ústavným súdom 856,75 eur vrátane dane z pridanej hodnoty [ďalej len „DPH“ (ústavný súd považuje za preukázané, že právny

zástupca sťažovateľky je platiteľom DPH)], a to za 2 úkony právnej pomoci vykonané v roku 2024, t. j. prevzatie a príprava zastúpenia vrátane prvej porady s klientom [§ 13a ods. 1 písm. a) vyhlášky] a písomné podanie ústavnej sťažnosti [§ 13a ods. 1 písm. c) vyhlášky], dvakrát paušálnu náhradu hotových výdavkov v roku 2024 (bod 3 výroku tohto nálezu). Ústavný súd nepriznal sťažovateľke odmenu a režijný paušál za repliku k vyjadreniu okresného súdu k ústavnej sťažnosti, keďže v nej neuviedol nové skutočnosti, ktoré by mali vplyv na rozhodnutie ústavného súdu vo veci samej (bod 4 výroku tohto nálezu).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. augusta 2024

Robert Šorl
predseda senátu